

Vtorek, četrtek in sobota izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vsa leta 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leta 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Avstrijske razmere.

V dunajski lesenjači ali prijazneje rečeno v državnem zboru, v avstrijskem parlamentu so bile pred kratkim, v teku tega meseca tako vihrne debate, da so vzročile mnogo in izvanrednega hrupa in še danes polnijo predele zlasti ustavovernih časnikov.

Bili ste to debati o državnem proračunu in o pravo- in modroslovni fakulteti v beli Ljubljani. Pri prvi je bila zmagana ustavoverna stranka, pri drugi pa smo mi Slovenci morali poslušati najsureveje očitaje, zasramovanje in najzlobneje izreke za to, da se nam nič privolilo ni.

In vendar oba predmeta pri naših dosedanjih razmerah nista toliko važna. Da bi bila pri prvi debati ustavoverna stranka zmagala, bi se državni proračun ne bil potrdil in vlada bi bila prisiljena samovlastno dalje pobirati davke, da plača zapadle kupone, vojake in uradnike. Pri naših avstrijskih razmerah tudi to ni nič posebnega, ali se nam Slovencem dovoli pravo- in modroslovna fakulteta v Ljubljani ali ne, ker bomo tudi brez te še dalje životarili, kakor do zdaj. Povdarjali smo izraz pri „naših avstrijskih razmerah“, kajti te so gotovo kaj posebnega, vsa zgodovina nima kaj Avstriji enacega in če bi sivi Ben Akiba potoval po naši državi, dvomimo, da bi rekel: „Alles schon dagewesen!“

Pri obeh debatah se ni toliko govorilo, posvetovalo in sklepalo o predmetih samih na sebi, nego o tem, ktera stranka ima prav. Omenjena predmeta sta bila povod stranke tako strogo ločiti, kakor malokdaj, omenjena predmeta pa sta imela tudi čudno moč, razmere v Avstriji pokazati v vsi svoji do zdaj zakriti nagoti. —

Ustavoverna nemška stranka namreč tega ni mogla pretrpeti, da je bila zmagana, vsi njeni organi so kričali na vsa usta, da se Nemci zatirajo, da jim ni ostanka v Avstriji, da pridejo v oblast neomikanim plemenom in pisali so v Berolin in prosili svoje brate

Pruse, naj jih ne pozabijo, naj jih pridejo rešiti, olajšati jim bolečine. In ako stvar pogledamo in pretipujemo na vse strani po navadnem človeškem mnenju nikakoršne bolečine najti ne moremo. Nemec povsod in vsigdar nadvladuje, v šoli, v uradu, v javnem življenju in vendar si želi Pruse v deželo, vendar je vrgel od sebe tolikokrat na somenj postavljeno avstrijsko čustvo in se hoče znebiti znanih svinčenih podplatov. Toži o zatiranju, o tlačnji in samo zbog tega, ker je v dolgi vrsti dolzih let enkrat bil z malo glasi v manjini, izdaja državo, ker mu samo enkrat njegova ni obveljala. Tu pač velja pregovor: Navada je razvada.

In vsled druge debati o pravo in modroslovni fakulteti v Ljubljani, zbog ktere bi morali v prvi vrsti biti mi Slovenci najbolj razžaljeni in razkačeni, so zagнали nemški in laški časniki tako grozen hrup, kakor bi jim tičal že nož v vratu. Z nečuvstvo nesramnostjo nas za to, da se nam nič dovolilo ni, še psujejo in obrekujejo, in koliko jim dopušča ohola domišljija bijejo po nas Slovencih, ki smo se predržnili samo nekaj malega si želeti tistih pravic, ktere Nemec in Lah uživata. Laški listi v Trstu se že ozirajo preko jadranskega morja in opominjajo grofa Hohenwarta naj ne zabi, da oni (Lahoni) niso sami na svetu, da imajo močno zaslobo v italijanski kraljevini.

Na desno in levo se razlega krik, cvilijo nemški in laški „Schmerzenskinden“ iz zgolj prevzetnosti, ker se jim predobro godi, med tem ko mi v sredi najhujše bolečine trpimo. Nemški in laški listi proté s svojim odpadom, kličejo sorodnike izven Avstrije na pomoč, mi Slovenci v sredi med njimi pa smo v položaji kakor Gütthe sedeč med Basedow-om in Lavater-om in rečemo: Verräther rechts, Verräther links, Slovenen in der Mitten.

In ravno mi Slovenci, mi „sluge narodov“ baš ne ležimo na rožicah, ravno mi bi imeli uzrok tožiti in javkati, tudi mi bi lahko povdarjali, da nismo sami na svetu, da največ sveta otrokom sliši Slave, tudi mi bi lahko kujaje se klicali svojim bratom, naj nas ne za-

bijo pri svojih svetkovinah, pa mi Slovenci ostanemo zvesti svoji Avstriji, mi upamo na njeno zgodovinsko srečo, na njen srečen razvitek, pri katerem bi utegnili dobiti vsaj nekoliko pravic, kajti nam je Avstrija potrebna in nam pristoji izrek pesnika: „Die Treue ist kein leerer Wahn“!

S.

Konservativci in naš program.

Na Dunaji izhaja tudi Slovencem dobro znan list tako imenovane „konservativne“ stranke „Vaterland.“ Širi se po Slovenskem, sosebno med našo narodno duhovščino jako, in ni tajiti, da donša v državopravnem vprašanju nektare članke in dopise, s katerim se moremo skladati. Vendar je potreba, da Slovenci javno izrečemo, da „Vaterland“ nikakor ne more biti in ni naš organ, ni organ federalističnih Slovencev, če prav baje celo nektari naši poslanci z njim v zvezi stojé. Kajti federalizem, kakoršnega „Vaterland“ zagovarja, ni in ne sme biti naš federalizem. Ta list je ponavlja izrekel se proti narodnostnemu načelu, kot državotvornemu faktorju, izrekel se je proti naši težnji jugoslavenskega zedinjenja, da celo proti zedinjenju Slovencev. To ponavlja tudi v svojem članku „Oestereichs Aufgabe und Beruf“ v št. 168. od 20. t. m., v katerem pravi: „Ako govorimo o federalistični organizaciji Avstrije, govori se z merom samo: o kraljestvu českem, kraljestvu Galicija, grofstvu Tirol, vojvodini Kranjski itd. a nikoli ni nobenemu federalistu v glavo palo kako Česko, Poljsko, Slovenijo itd. kot stebre avstrijske federacije zaznamovati.“

To je očitno proti nam Slovencem pisano in mišljeno. To ni resnica, da kaj tacega ni nobenemu Slovincu v glavo padlo. Narobe, pri nas Slovencih ne poznamo nobenega narodnega zastopnika, ki bi si federalizem tako domišljal, da samo Kranjsko kako avtonomijo dobi, dve tretjini našega naroda pa bi

Listek.

Josip Jurij Strossmayer.

(Po „Svetožoru“ posnel Lavsl. Gorénjec. — Podgoričan.)

Kdo ne pozna svitle, — da, sijajne, živoslavne jugoslovanske zvezde? Komu vsaj po imeni nej znan vladika Strossmayer? Menim, da je znan vsakemu le nekoliko omikanemu Jugoslovancu, ali da-siznan, vendar ga le marsikdo po moje prepričalnosti pozna samo vegasto, marsikdo sovražno sodi, najnovejši čas celó zeló enostranski. A da neha vegavost, da ugasne sovraštvo, da mrkne enostranost do njega mej nami, bratije Slovenci, vsaj mej pametnejšimi, nate njegov doslenji životopis in prepričajte se o njegovej vzornej značajnosti!

Strossmayer se je v Oseku v Slavoniji porodil 4. dan februarja meseca 1815. leta in je sin meških roditeljev. Niži nauk in gimnazij je dokončal v Oseku, modroslovje pa v dveh letih v Dijakovu. Bogoslovec bil je na vseučilišču v Pešti, kder je dobil doktorskega klobuka bogo- in modroslovsko čest. Strossmayer se je povsodi odlikoval s posebno sposobnostjo, s ktero se je strinjala redka pridnost, taka, da je nadkriljeval vse součence. Da bi se še više povspél v bogoslovsko vednost, poslali so ga na Dunaj v dubovski ustav sv. Avgustina (Augustineum, Frintaneum.) potlej je kaplanoval, toda-le

eno leto v Petrovaradinu, in naposled je bil učitelj (professor) na škofijskem liceji v Dijakovu. Od tu se je oziral na dogmatičko stolico na peštanskem vseučilišču, ali nej se mu posrečilo, zato ne, ker nej znal tiste priskutne magjarščine. Spisal pa je zadevajočo učeno obravnavo, ki je vzbudila občo pozornost. Ta okolnost, kakor tudi njegovega imena vrédni spomin, kterege si je pridobil na Dunaji, to oboje mu je prisluzilo toliko slavnega glasu, da je postal dvorni kaplan na Dunaji, vrhi tega pa še vodja Avgustineju. Postal je tudi ud bogoslovsko fakultete — in preskušnjam pooblaščenec (commissaer) si je pridobil ime, da je latinski izgovoren.

Že v Pešti je Strossmayer jel biti ognjen krilalec hrvaških narodnih prizadetij na slovstvenem polji in v očitih skupščinah. Ko je bil učitelj v Dijakovu, hojeval je v skupščine verovitiške župnije v Oseku, zmerom je bil močan zid, na narodnej strani krepak ščit zoper Magjare. Na Dunaji je zastopal slovanske zadeve sploh, zlasti hrvaške, ko je bil vstal boj z Nemci in Madjari. Strossmayer je bil v zavezi z banom Jelačićem, s hrvaškim ministrom baronom Fr. Kulmerom, z baronom Metelom Ožegovićem in drugimi hrvaškimi in slovanskimi narodnjaki. Obiskaval je ves razvnet imenitnejši narod, zato da je učil ga, kaj pomenja in zahteva hrvaški nemir. Nej je bilo skupščine ni družčine, da bi se je ne bil vdeležil in da ne bi bil o vsakej priliki za-

govarjal narodnih pravic, svetih pravic svojega bratrskega naroda.

Vsled tolike sposobnosti v očitnem življenju in na slovstvenem polji si je Strossmayer do tega časa pridobil tako ime, da je po Kukovičevem odstopu 18. dan novembra meseca 1849. leta odbran bil za bosniško-djakovskega in sremskega vladiko, kar so v Rimu potrdili 20. dan maja meseca 1850. leta, a posvečen je bil 8. dan septembra meseca, tedaj 34 lét star. Njegova prva skrb je bila ta, da lepše uredi svojega vladškega področja gospostvo, ki je zeló trpélo v nevihtah 1848. leta in 1849., in ki je tudi sicer bilo hudo razvétrano. Ko je bil poboljšal gospodarstvo, odprl si je izvirek množnih dohodkov, katere je njegova razsvitljena glava in domoljubno srce jelo posvečevati cerkvi in národu na povspreh. A ker o tedajšnjem absolutizmu ni mogel očito povespeševati dobrodejnega napredka, torej je bil ud, pa še prvi, precej vsake slovstvene hrvaške družbe; plodovito je podpiral izdajanje boljših knjig, zbiranje slovstvenih in zgodovinskih spominkov, katerih je mnogo sam nakupil in podaril jugoslovanske akademiji, s kratka: Strossmayer je bil izvorik skoro vseh tačasnih slovstvenih podvzetij. Za takovo skrbnost za tak trud je žel občo hvaležnost, kar zadevlje pa vlado, trpel je veliko zaničevanje, kajti država mu je neumorno bila za hrbtom.

se prepustile majorizovanju štajerskih, koroških Nemcev in primorskih Italijanov. „Novice“, „Gospodar“, „Primorec“, „Soča“ celo „Danica“ — da našega „Naroda“ niti ne imenujemo — noben list pri nas si ne sme upati „Vaterlandov“ separatizem v našem narodu zagovarjati. In naši narodni poslanci vsi so pod narodnim programom izvoljeni, ktere prva točka je narodno zedinjenje. Če bi torej med njimi kateri skrivaj igral s „Vaterlandom“ pod eno odejo, tira on nepošten posel in mi mu obljubimo tisti dan veljavo v narodu izpodžagati in izpodkopati, kader bo predrznost imel to izdajstvo narodnega programa pokazati.

Mi se ne borimo za forme, nego za stvar. Kranjski Slovenci sami, federalistično ločeni od večine sonarodnjakov, niso zmožni narodno življenje živeti. Če le kateri, tako baš Kranjci hočejo zedinjenje, in razumevajo federalizem le tako. Arogantno je govoriti tudi v našem imenu drugače. Mi hočemo in moramo hoteti, če nečemo gledati kako se naš grob koplje, zagotoviti narodno življenje. Zato pa nas bodo vsi avstrijski Slaveni podpirali v naših težnjah, ker je v njih lastnem interesu, da ne propademo, kakor bi propali, če dovolimo „Vaterland“-ovskim „federalistom“. Torej pomnite dobro: naša politika je poleg tega da je avstrijska — tudi narodna, slovenska in slavenska! Ako bi kdo ne bil med nami te misli naj se oglasi, da ga poznamo, kajti neiskreni, neresnični prijatelji več škodujejo nego koristne.

Po Slovenskem je več „katoliško-konservativnih“ društev. „Vaterland“ se dela, kakor bi organ teh društev bil. A kolikor mi vemo, so ta društva pri nas narodna. Pričakovati smemo da se bodo vsa ta društva za nazore „Slovenskega Naroda“ izrekla, in zajedno lahko konstatiramo, da so se baš nektera teh društev že odločno izgovorila ne samo za naše slovensko zedinjenje, nego celo za skrajno točko našega dopolnenega narodnega programa: za jugoslavensko edinstvo; — in to v preverjenji, da, akoprem morda ni izgleda da se te naše težnje uresničijo še tako brž, bodo se gotovo v prihodnosti, ker so pravične in naravne, in ker imamo za zaveznike ne samo povestnico zadnjih let, ki je Nemčijo in Italijo zedinila, temuč tudi 80 milijonov Slavenov, kateri vsi za svojo in našo bodočnost delajo.

J.

Dopisi.

Iz Zagreba, 22. junija. [Izv. dop.] Razvojničenje Gjurakov in Križakov ni brez upljiva ostalo na administracijo ostale vojniške krajine. V ta namen, da

se razvojničenje tudi ostale vojniške krajine že zdaj napoti, izdalo se je več naredeb, po katerih se dosedanja uprava ostale vojniške krajine bitno premenjuje. Cela vojniška krajina od Dalmacije do Erdelja stala je do sedaj pod dvema poveljništvoma: pod generalkomando v Zagrebu in pod vojniško komando v Petervaradinu. Pod zagrebsko generalkomando stali so 4 tako zvani gornji regimenti (Otočani, Ličani, Ogulinci in Slunjski), 2 banska regimenta (Petrinja in Glinja) in 2 slavonska regimenta (Brodjani in Gradiškani). Od seh mal bo pa tudi še Petervaradinski regiment pod njo postavljen, t. j. vsa vojniška krajina do Zemuna in Donave. Dosedanja vojniška komanda v Petervaradinu preselila se bo v Temešvar, ter pod seboj imela samo banaško (ogersko) vojniško krajino. Petervaradinski regiment se je „perabusum“ do sedaj tudi zmerom pod ogersko ne pod slavonsko vojniško krajino štel, ter še tudi nikoli ni bil na Hrvaškem saboru zastopan, ne pod banom Jelčićem leta 1848/49. in tudi ne leta 1861—65. Generalkomanda v Zagrebu bo od seh mal imela za vojniško krajino vse tiste vladine oblasti, ktere ima banska vlada za civilno Hrvaško in Slavonijo, da! še več. Banska vlada nima financij in gojzdnarstva pod seboj, generalkomanda jih bo pa imela v svojem področju. V Zagrebu bodete tedaj od seh mal dve vladi: banska za civilno Hrvaško in Slavonijo, in generalkomanda za vojniško krajino. Ti dve vladi bodete druga od druge popolnoma neodvisni. Vojniška krajina bo stala proti materi zemlji in tudi proti ostali monarhiji v razmerji popolne personalne unije. Politična in vojniška uprava v vojniški krajini do sedaj niste imeli pri regimentu, pri „štopu“ svoje središče, ampak pri kumpaniji. Od sedaj bo to drugače. Vsak regiment se bo, popreko vzeto, razdelil na četiri okraje. V vsakem teh okrajev se bo stvoril administrativen organ, ki bo od kumpanije vse politične agende prevzel, tako da kumpaniji v prihodnje samo vojniške agende še ostanejo. Dosedaj poleg kumpanije niso mogle ne kmečke občine ne mestni municipiji napredovati, ona je ležala kakor mōra na avtonomiji občin. Stvoriti se imajoči okrajni administrativni organi bodo poleg politične tudi še finančno upravo rokovodili. Pod zaštitom okrajne administracije bodo mogle kmečke občine na novo oživeti, za nje se bo tudi v kratkem izdala nova občinska postava, ki bo v skladu z občinsko postavo v civilni Hrvaški. Vse občine enega regimenta bodo predstavljale regimentno občino kot analogon županijske občine v civilu. Pravosodje (avditorijati) ostane začasno še tako, kakoršnje je do sedaj bilo. Generalkomanda v Zagrebu bo sestavljala letne proračune in letne računske zaključke, ter oboje pōtem vkupnega vojniškega ministarstva Nj. veličanstvu predlagala. Dohodki iz gojzdov, kateri — ker so dozoreli —

se morajo iz gospodarskih gozdrov posekati, se imajo potrošiti za osušenje močvirjev, za građenje cest in železnic, za krčenje pustin, in za kopanje drag, ki bodo vodo napeljevale. Glede plače kuratne duhovščine je ustanovljeno, da ima najmanje bér poleg stana in drv iznašati 500 gld. v gotovem. Plače učiteljev na srednjih šolah imajo se vzporediti plačam učiteljev v civilu. — Vse to samo na kratko registrujem, ter si pridržavam, da bom pozneje enkrat meritorično o teh prenearedbah katero povedal. Kar se vtisa tiče, ki so ga vse te prenearedbe pri nas naredile, se more reči, da ni najbolj. Naše občinstvo nekako ni prav zadovoljno ne z načinom razvojničenja varaždinske vojniške krajine, ne z gore navedenimi upravnimi prenearedbami ostale vojniške krajine. Naše občinstvo je pričakovalo naenkratno razvojničenje cele vojniške krajine, in če že to ne, vsaj poklicanje zastopnikov iz cele vojniške krajine v sabor. V tem svojem pričakovanju se je goljufalo, in zato se nekako namrgodeno drži. Kakšen vtis so vse te reforme v vojniški krajini naredile, o tem še nimamo nobenih vesti.

Preganjanje uradnikov, ki pri zadnjih volitvah niso za vladine kandidate glasovali, se je že začelo. Nas je to iznenadilo, ker smo mislili, da je sedanja naša vlada vendar bolja, nego je bila Rauchova. Zdnaj ko to preganjanje vidimo, se sramujemo, da smo tako povoljen predsod o njej imeli. Vse to vladino postopanje nosi na sebi lice maščevanja in zlobe. Maščevanje spada med najprosteje estrasti. Noben moralist ga odobriti ne more, pa da bi bilo še tako opravičeno. Če se pa že od najvikšega, od vladinega mesta tak primer nemoralnosti daje, potem se ni čuditi, da se demoralizacija čem dalje globlje v naš narod zagrezuje. Sicer pa, če bi vlada s tem preganjanjem svoj namen dosegla, človek še ne bi nič rekel, ona pa s tem razdraženost le še bolj podpihava in neti, mesto da bi mirila.

Kakor se sliši se naša opozicijska lista ne bode iz vojniške krajine v Zagreb preselila, ampak brž ko ne iz vojnega Siska v Petrinjo. To je znamenje, da za opozicijske listove zrak v Zagrebu še zmerom ni prav čist.

Politični razgled.

Zbornica poslancev ima na dnevnem redu sploh predmete brez političnega značaja kakor o novi meri in vagi, o pomnoženju konjиков itd. in menda pričakuje, da gosposka zbornica potrdi državni proračun, da se potem posvetuje, kako pokriti in vravnati deficit. V notranji avstrijski politiki bi utegnulo mar-

Tako živo je Strossmajer skrbel tudi za národno učilništvo. Vsled njegovega prizadetja so v Dijakovu ustanovili preparandijo, za katero je sam sezidal poslopje, podaril prostor za vrt in še 11.000 gld. istine dal učiteljem in katehetom na odgojo. Z njegovo pomočjo je tamkaj vstala tudi glavna učilnica; dekliškem ustavu v samostanu usmiljenih sester, njemu je podaril pa 40.000 gld. Z vladikino in njegovega konzistorija pomočjo se je učilništvo v dijakovski vladikovini povzdignilo tako, da je v civilnem oddelku te škofije 38 župnij, 71 učilnic za oba spola in da jih izmed 8387 za uk doraslih otrok 7918 obiskuje učilnice, kar je z drugim svetom v trojedini kraljevini v primerji pošteno res veliko. Tako tudi ni ene srednje učilnice v trojedini kraljevini, da bi ji Strossmajer ne bil dal znatne dejanke pomoči: podaril je gimnazijem — varaždinskemu, vinkovskemu in senjskemu (Zengg), vsakemu po 1000 gld., oseškemu 6000, reškemu pa 5000 gld. Poleg tega je ustanovil mnogo zalog revnim dijakom na podporo.

Kakor za omenjeno učilništvo, tako ta slovanski velikan skrbi tudi za omiko svojih bogoslovcev in vseh tistih, kateri sploh hrepene po izobraženosti. Prevstrojil je bogoslovski in modroslovski „kurs“ v Dijakovu; podaril bogoslovnici 6000 gld., bogoslovski knjižnici pak 5000; založil je istino: 70.000 gld. za mlade-

niško bogoslovsko pripravnišče. Ker je dobro znal, kako se bosniške katoliške duhovne popreje odgojevali v ptujezemskih samostanih, zlasti v Italiji; ker je znal, da tamkaj največ srčo le nenarodnost: ustanovil je 1857. l. v Dijakovu učilišče za bosniške bogoslovce in podaril mu 40.000 gld. Zda se v tem bogoslovišči liče 30 mladih bosniških klerikov, ki poslušajo razlaganija v vladikinem liceji, imajo svojo knjižnico, čitalnico, majhno zbirko bosniških spominkov in dragocenosti itd. Njih naloga je ta, da sčasoma v novo življenje obude svoje zanemarjene krajane. Skrb za Slovane v turški sužnjosti je slavnega vladiko nagnila, da je 9000 gld. založil na omiko mladih Bolgarjev, ki se vsled tega v Zagrebu odgojajo v semenišči združene križevske vladikovine.

O tej priliki bodi omenjen tudi ustav, ktere ga je Strossmajer obudil v novo življenje. Vsled njegovega upljiva je v sv. Jeronima ustav, kteremu je ta naš jugoslovanski velikan na zvečanje podaril 20.000 gld., odpotoval v Rim kanonik in senjski profesor, Francišek Rački po imeni.

Vsled tega je hrvaškemu narodu oživel ustav, v 15. stoletji ustanovljen, — ustav ki neizrečeno povspesuje tega naroda občevanje z večnim mestom; a učeni Rački je dobil priliko, da se je posvetil zgodovinskim preiskavam in da je začel priobčevati svoja zgodopisna dela. Poleg vsega tega je Strossmajer škofijsko zalogo

povečal za 10.000 gld., zalogu podaril 10.000 gld., za bolne duhovne svoje vladikovine, duhovnim pomočnikom na poboljšek pa je žrtvoval 5.000 gld. (Dalje prib.)

Potopisne črtice.

(Spisal Ivan Brelič.)
(Konec.)

Ako primerim Bosno s svojo domovino, smelo trdim, ka so slovenski kmetje najmenj na še enkrat toliki stopinji, kakor vsak bosniški „beg“, kaki so njih hlapci, ubogi raje, potem ni težko razsoditi. Iz razklanih desk, ktere v zemljo zabije, si stavi štiriogelno kolibo in jo pokrije z deskami. Na strani pusti luknjo, na katero obesi nekaka vrata in hiša je gotova. Tla so narejena iz poteptane zemlje in luknja v strehi nadomestuje dimnik. V tej koči se kuri leto in dan in okolo ognja na tleh so sedeži za ljudi. Po zimi spé okolo ognja, po letu pa pospavajo okolo hiše v šotorih iz vej. Za svinje imajo tudi ograje, za konje pa opletene prostore. Vsa druga živina pa je na prostem. Kedar pade sneg, dado za kratek čas živino v ograje in jim natresejo sena na tla. Preišči in koze so pri najslabšem vremenu po planinah in iščejo izpod snega korenine, želod in drobnjav, koze pa objedajo veje.

Raja živi ob sami koruzi, iz ktere peče izvrsten kruh. Če se odpravlja na pot, si vzame seboj meh poln

sikoga zanimati to, da je 157 Žumberčanov poslalo protest na kralja proti odcepljenju od Hrvatske, ktere ga podpirajo historičnim in narodnim pravom.

Hrvatski deželni zbor je preložen do meseca septembra.

Gledé razmér med Avstrijo in Prusijo piše „Saturday Review“, da Bismark nima poželenja po nemških avstrijskih deželah, dokler obdrži Avstrija položaj in razmere, kakor so nastale po bitvi pri Sadovi. „Politik“ pa določno trdi, da je pruski grof Hatfeld imel nalog na Dunaji predložiti naslednjo objavo: Prusko-nemško cesarstvo pripoznava premaknenje narodopravnega stališča avstrijskega cesarstva l. 1804. z dualističnim dodatkom leta 1867 le s tem pogojem, ako tako imenovane dedne kronovine v Avstriji stopijo z nemško državo v ono razmerje, v katerem so bile pred 1804 letom.

Na Francoskem zavzimajo pozornost volitve in finančno stanje. Baring in Rothschild pričneta podpisavanje na francosko posojilo v znesku 80 milijonov sterlingov. Veliko hruma — za in proti — je naredila peticijska petih, zdaj že šestih škofov, v kateri se zahteva, narodni zbor posreduje, da se da papežu nazaj njegova dežela.

Verzeljski vojaki v Parizu bi morali imeti veliko „revue“, ktero so pa najprej zaradi slabega vremena preložili, sedaj pa popolnem opustili in sicer, kakor trdijo nekteri, ker Prusi ne trpe toliko vojakov v Parizu, ker bi bilo to nasproti mirovni pogodbi. Drugi pa pravijo, da se boje demonstracij, zlasti bonapartističnih, ker so vojaki že kričali: „Vive l'Empereur!“ i. t. d.

Narodni zbor je potrdil predlog, da se Alzasi-jancem odkážejo zemljišča v Algijeru. Gambetta se brani vsake kandidature v narodni zbor in trdi, da je pooblastilo narodnega zbora po sklenenem miru izgubilo veljavo. V Parizu so te dni vjeli vodjo bivše komune Felix Pyat-a, dasiravno se je bil obril in si lase rudeče pobarval. Našli so pri njem 300.000 frankov zašitih. Časniki izhajajoči za časa komune se jako skupo prodajajo na pr. „Journal officiel de la commune“ po 150 do 200 frankov, „Venguer“ 100 itd.

Ruska vojska namenjena v Hivo, gre nad Bokaro, kjer se je pričel nemir.

Laška vlada v Florencu je zaukazala, da se razpusti tamošnja mednarodna asocijacija. Kralj se preseli 29. t. m. v Rim.

V Serajevu je bil krvav boj med turškimi in kristijanskimi delavci.

Razne stvari.

* (Kupčijski minister) je pred kratkim dal zaukaz, da se morajo i na Dunaji prejemati pisma

kuruzne moke, malo soli, česna in čebule in tako je varen pred gladom. Počije si pri vodi, napravi na mali deski iz moke testo, zaneti ogenj in si spoče v pepelu in žerjavici kruh. Tak kruh sem pokušal in zagotavljam, da se mi je jako dober zdel. Pri tej prosti hrani pa so čili in vztrajajoči. Poznal sem stare moše, ki so cele milje daleč hodili peš, pa se jim ni poznala najmanjša trudnost. V Bosni je navada, da vsak tam prenočuje, kder ga noč naleti. Po mestih pa ne sme po noči brez luči nihče iz hiše, sicer ga zaprosijo, da naredbo se namreč ovira tatvina. Če se tako primeri, vstopi raja najrajši pri raji, kateri vsacemu, samo Turku ne, gostoljubno postreže, in ž njim deli, kar ima. Pri tacihih prilikah strežejo ženske moškim in predno začno obedovati prinese najmlajša vode in briso (teračo), da si vsak roke vmije, ker se vse samo s prati je. Po jedi se roke zopet vmijejo in ženske se priklonijo moškim.

Kake 3 ure pred Banjaluko smo po naključbi našli na ženitev raje. Prenočili smo namreč pri kristjanu, pri čigar sosedu se je ženil sin, kateri nas je povabil. Ker ni bilo predaleč, smo se udeležili. Hišni gospodar mi je vesel pripovedoval, da se na raznji peko dva prešiča in trije kostruni, ter da bomo imeli najboljšo rakijo. Ko vstopimo v kočjo in nazdravimo z navadnim „pomoz bog!“ se nam priklonijo vse ženske,

s českim napisom pri pošti. Dotični uradnik, kateri ni hotel vzeti pisma s českim napisom in bil neprijazen, je prišel v uradno preiskovanje. Mi poznamo pošte po Slovenskem, — da exempli gratia le Brežce imenujemo — kjer bi trebalo mnogo tacihih ministerskih odlokov in naredeb, in kjer bi minister moral deliti kake priročne knjige z napisom: „Leitfaden für den Verkehr mit den Parteien!“

* (Razpisana) je služba sekundarija v ljubljanski bolnišnici z letno podporo 315 gold., prostim stanovanjem, 5 sežnji drv in 18 funti lojevih sveč. Služba je razpisana na dva leta. Dotične prošnje (med drugim tudi z dokazom popolnega znanja slovenskega jezika in samskega stanu) naj se vložijo do 5. julija t. l. pri deželnem odboru kranjskem. Pri tej priliki se nam sili misel, da bi ne utegnili biti napačno, ko bi bila taka razglasila le slovenski pisana, saj je uradni jezik deželnega odbora kranjskega menda slovenski in ni misliti, da bi bila „Laibacherica“ razglasila ponemčila.

* (Ladislav Bubus) je ime, ktero je nadel na Dunaji izhajajoči šaljivi list „Floh“ nekemu posebnemu „genre“ ljudi, ktero ime se le po primernem okrajšanji zadobi pravi pomen. Do sedaj se je ta vrsta ljudi gibala le v dijaških nemških krogih, slednji čas pa se je zaplodila tudi k nam in ima svojega glavnega in edinega zastopnika v slovenskem vseučiliščnem dijaku na Dunaji, kateri je pisal zadnjič omenjeno pismo dr. Glaserju. Denes se nam je naznanilo ime, ktero pa, ker ni vredno biti tiskano v našem listu, zamolčimo ter podamo le nekatere vrstice v karakteristiko tega slovenskega Ladislava-a Bubusa-a: Ko je obiskoval še spodnjo gimnazijo je bil tako vnet narodnjak, da so ga sošolci imenovali „Trdino II.“ Pozneje se mu je ohladilo to navdušenje, zlasti ko je jel podučevati v hiši bogatega ljubljanskega nemčurja in je bil kmalo kot „nemškutar“ na slabem glasu pri svojih vrstnikih. O sebi ima strašno „visoke“ misli, on vse ve, vse zna, vse ima, vse pozna — s kratka, on hoče biti nedosegljiv eksemplar svojim kolegam. V svoj namen porablja tudi politično mišljenje dotičnih gospodov in njegovo pismo dr. Glaserju ni bilo drugega nego sredstvo se nekemu — ne rečemo ravno dr. Glaserju — prikupiti. — Pred dvema leti se je bil udeležil dijaškega shoda v Ljubljani. Govoril je proti ustanovitvi slovenskega vseučilišča, bil pohvaljen v Tagblattu, za kar mu je iz dolžne hvaležnosti kmalo potem pisal „feljtone“. Po debati o dr. Kostinem predlogu je pravil sam, da mu je rekel gosp. F.: „Dr. Glaserjeve misli se popolnem vjemajo z Vašimi, govoril je tako, kakor Vi na dijaškem shodu v Ljubljani.“ In tu mu je menda šinila misel v glavo: Piši dru. Glaserju zahvalno pismo, da je rešil Slovence vseučilišča, pismo kaži tu in tam — in ne bo ti ško-

dovalo! Pravijo, da je že prej o prilikah taka pisma pisal iz enacega namena, toda niso prišla v javnost. — Zda smo samo še radovedni, kdaj se izležejo tisti tisoči enako misleči Ladislavovi Bubusovi po Slovenskem, s kterimi je širokoustil ta „vitez žalostne postave.“

* (Pl. Wurzbach in grški kralj.) „Wie reimt sich das zusammen?“ bodo prašali naši bralci, pa v kratkem videli, da se nikakor ne „rajma.“ Grški kralj se je namreč peljal po brzovlaku iz Trsta skozi Ljubljano in Wurzbach ga je čakal v fraku na kolo-dvoru ter zaukazal naj bode pripravljena kupica vode,*) da se ponudi grški svitlosti, ako bi jo žejalo. Ko vlak pridrdra, popraša Wurzbach kondukterja v katerem vozu in v katerem coupé se pelje grški mogotec in ko to zve gre na ravnost tja, odpre vrata in se predstavi kralju. Ta pa je našega deželnega predsednika nekako čudno pogledal in mu obrnil hrbet. Pl. Wurzbach, sopiha nazaj h konduktanju in ga praša, ali se morda ni motil in je li dotični gospod res grški kralj. Konduktér mu pove še enkrat, da baš oni pokazani gospod je grški kralj. Na to se je predstavljala prejšnja scena še enkrat in ko je gosp. Wurzbach v drugič imel srečo videti hrbet grškega kralja, mu je bilo predstavljanja dovolj, obstal je na peronu in gledal za vlakom, kako se odpelje ter premišljeval svojo nezgodo in njene uzroke. Ena je gotova, ali je bil kralj ravno slabovolje, ali pa pl. Wurzbach ne pozna dvorljivosti, vsled ktere bi se bil moral pustiti predstaviti po pribočniku. Menda bo zadnja!

* (Česke gospe in gospice) v Pragi snujejo društvo, kteremu bode nalog v vsakem oziru pospeševati in zboljšavati razmere ženskega spola. V ta namen napravijo ženske za se „žaložny“ (Vorschuss-cassen) z vlogami najmenj 10 kr. na teden, lastne pospeševalnice in posredovalnice (Auskunfts-bureau), v kterih se bodo preskrbovale službe za ženski spol in posebne učilnice, v kterih se bode ženski spol podučeval v vsih kupčijskih zadevah, v jezicah, v jeklo-kamno- in lesorezu, v obrtnijskih rečeh, v gospodinjstvu, v vezenji i. t. d., ter tako skrbelo za boljšo prihodnost družabnikov. Društvo, kteremu smejo tudi možki pa le kot podporniki pristopiti, šteje že 800 udov. Delavni udje vlagajo na teden 10 kr., kateri denar se jim od 2 gold. naprej obrestuje in je njih imetek. Podporniki plačujejo na leto 1 gold., ustanovniki pa prvo leto 10 gold., prihodnja leta pa po 5 gold. — Tako društvo si bo gotovo pridobilo mnogo zaslug za ženski spol in je dokaz velicega napredka in korak do večje samostalnosti — da ne rečemo emancipacije — slovanskih sester na severu. Da bi imelo dober uspeh in našlo kolikor toliko tudi pri nas posnemovalk! —

* (Ruska vojska) šteje po gotovih sporočilih

*) Zakaj ne še en „frakelj“ brinjevca?

Stavec.

ženin in nevesta pa še posebe, kar toliko pomeni, kakor da treba dati darilo, kar smo tudi storili jaz in moji spremljevalci. Predstavili so nas svojemu popu, ki pa ni bil nič drugači, nego drugi popi, razločevala ga je le polna črna brada in črna čepica na glavi. Poroka je bila kmalo končana in ženitev se je vršila brez posebnih obredov.

Vse ženitovanje pa je bilo le dokaz, kako revno živi ubogi raja pod turškim jarmom, kateri je bil še pred malo leti tako surov, da je moral raja, če je potovaje jahal, vsigdar stopiti raz konja in obstati, kedar je srečal Turka. Na Magjarskem je bila pred l. 1848 tudi še navada, da se je moral plemenitašu vsaki ogniti in kdor je bil pri tem neroden, je čutil svojo nerodnost na svojem truplu. Ta primera z Magjarskem je tem bolj tu na svojem mestu, ker se bosniški begi tudi magjarska ustanova, in nasledek fevdalne sestave, ktero so Magjari uveli za časa svojega vladanja v tej deželi. Ko so si pa Turki privojskovali Bosno so se morali umakniti Magjari, nekoliko jih je pa ostalo, se poturčilo in to so denešnji begi in trdi gospodarji raje.

Takrat se je — kakor se v Bosni pripoveduje — preselilo mnogo družin v Avstrijo, na Hrvatsko, v Slavonijo, Istro, Štajersko in Kranjsko, od tod bi utegnili biti tudi imena, ktera nahajamo po Slovenskem, kakor: Mustafa, Soliman, Samastur, Unuk, Turek i. t. d.

Pozvedoval sem, koliko raja plačuje davkov in pravilo se mi je naslednje: Tretjino vseh pridelkov mora plačati raja begu, lastniku zemljišča, desetino pridelka v denarji kot cesarski davek, potem poseben davek od vsacega repa živine, ktero pase ali v cesarskih ali begovih gozdih in slednjič poseben davek od glave in za vojaščino, ker se raja ne jemlje v vojsko. Družina, ki šteje 6 do 8 glav, plačuje po 100 gld. našega denarja.

Ako rajo nesreča zadene, na primer živinska kuga, je vničen in preostaja mu samo še ječa, v kateri ga pridržijo tako dolgo, da se plača zaostali davek. Da pa ječe niso ravno prijetne, bo vsak vedel, kdor si more domišljevati, kaka so že turška stanovanja.

Pri tacihih razmerah ni čuda, da je dežela malo obljudena, da se jih vsako leto, časi na tisoče, preseli v Srbijo in si tako iščejo boljše stanje. Občudovanja vredna pa je potrpežljivost onih, ki ostanejo v deželi.

Ločil sem se od te žalostne dežele s presrečno željo, da bi se skoro osoda ondotnih Slovanov presuknila na bolje, da bi skoro prišla željno pričakovana doba, o kateri pripovedujejo bosniške pravljice, ko bo kraljevič Marko s svojimi trumami se izbudil iz stoletnega spanja in svojim buzdovanom oslobodil svoje sorodne brate krutega turškega jarma.

852 bataljonov pešcev, 281 švadrarov konjnikov in 1422 topov, tedaj v času miru 33.043 častnikov in 732.829 mož, v vojskinem stanju pa 39.083 častnikov in 1.173.879 mož. Kako napreduje omika med ruskimi vojaki se kaže iz tega, da jih je bilo l. 1867 med 100 le 54, ki niso brati in pisati znali, l. 1869 pa že samo 46, tedaj v dveh letih pri 100 vojakih za 8 menj.

* (Imenovanje.) Gospod Anton Grašič, bivši dekan v Trnovem na Notranjskem je imenovan za korarja pri kolegijatnem kapitelju v Novem mestu.

* (Vseslovanska knjižnica) se je vtemeljila v Odesi na tamošnjem vseučilišču in sicer iz zgolj prostovoljnih prineskov in darov. Začetkom majnika t. l. je imela že 2500 zvezkov v ruskem, bolgarskem, srbsko-hrvatskem, staroslovenskem, poljskem, českem in lužičko srbskem jeziku, vrh tega nekoliko knjig v klasičnih in današnjih evropskih jezikih. Nabrali so tudi že nekoliko slik, rokopisov in v denarji 1200 rubljev. Kdor bi hotel tej knjižnici darovati knjige, podobe, rokopise, fotografije, stare denarje, naj pošlje dar ali opravišču časnika „Zukunft“ na Dunaji, ali pa v knjigarnico J. L. Kober-a ali Dattel in Gregor-a v Prago.

* (Umrli) je v Ljubljani gosp. dr. Janez Ahačič, v narodnjaških in juridičnih krogih dobro znan v 70. letu svoje starosti. Lahka mu zemlja!

* (Darovi), kateri so se papežu k pet in dvajsetletnici poslali, znašajo skup 25.000.000 frankov. Virtemberška kraljica sama je poslala 200.000 frankov. iz Amerike pa se je poslalo 1/2 milijona v zlatu.

Za Tomšičev spominek:

Prenesek . . .	811 gld. 30 kr.
Iz Trsta nabrano po tamošnjem odboru	87 gld., namreč:
Gosp. Franc Kalister, veletržec . . .	15 gld. — kr.
„ Jože Gorup, veletržec . . .	10 „ — „
Gospa Marija Kalisterova . . .	5 „ — „
Gosp. Matija Žvanut, trgovec . . .	5 „ — „
„ France Kastelic, trgovec . . .	4 „ — „
„ Ljud. Dolenc, posestnik . . .	3 „ — „
„ Miha Truden, trgovec . . .	3 „ — „
„ Cenko Potočin, trgovski pomoč. .	3 „ — „

Rothschild & Comp.

Operaring, 21

Dunaj.

Nove najugodnejše igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 140.000, 100.000, 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svotin list velja gld. 8 kot prva svôta;
na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 6 kot prva svôta;
na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 6 kot prva svôta;
na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svotin list velja gld. 5 kot prva svôta;

Za vse srečkanje veljaven
20^{ti} delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 po gld. 150.
20^{ti} delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130.
20^{ti} delež na petne srečke od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar nar bolje izvršujejo.

Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, bankin, železniških in obrtnijskih delnic.

Načrti, pregledi in listine srečkanja zastoj.

Rothschild & Comp.

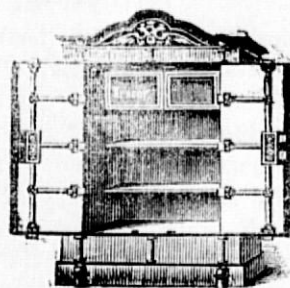
(12) na Dunaji, Operaring 21.

Gosp. J. Jesenko, profesor . . .	3 gld. — kr.
„ M. Pleteršnik, profesor . . .	2 „ — „
„ France Dekleva, trgovski pomoč. .	2 „ — „
„ J. Mankoč, trgovec . . .	2 „ — „
„ Jernej Tomšič, trgovec . . .	2 „ — „
„ Andrej Soroman, trgovec . . .	2 „ — „
„ Vekoslav Raič, lastnik „Primorca“ .	2 „ — „
„ Fr. And. Pleše, trgovec . . .	2 „ — „
„ J. Wilfan, inženir . . .	2 „ — „
„ Kr. Žvanut, jugoželez. uradnik .	1 „ — „
„ Jože Mázi, jugoželez. uradnik .	1 „ — „
„ Ferd. Hrdlička, jugoželezniški uradnik .	1 „ — „
„ Martin Vadnu, trgovski pomočnik .	1 „ — „
„ Peter Peršič, finančni uradnik .	1 „ — „
„ Ign. Šapla, jugoželez. uradnik .	1 „ — „
„ Jože Leban, trgovski pomočnik .	1 „ — „

Gosp. F. S. Jereb, trgovec . . .	1 gld. — kr.
„ Rok Durn, trgovec . . .	1 „ — „
„ France Hren, jugoželez. uradnik .	1 „ — „
„ Dovgan, jugoželezniški uradnik .	1 „ — „
„ France Sancin, posestnik v Skednji .	1 „ — „
„ Ješko Šemic, vojak . . .	1 „ — „
„ J. Vesel, jugoželezniški uradnik .	1 „ — „
„ Ign. Doxat, trgovski pomočnik .	1 „ — „
„ Dr. Muha . . .	1 „ — „
„ France Andrejka, c. k. svetnik v pokoji . . .	1 „ — „
„ Bogoljub Toporowsky, uradnik .	1 „ — „
„ Jaroslav Schmireh, uradnik .	1 „ — „
„ Jože Godina, c. k. finančni komisar . . .	1 „ — „

Skup . . 898 gld. 30 kr.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte. (11)

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

Preselitev Štacune.

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in krasnih veznin za cerkvene oprave iz slavnoznane umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lantski mednarodni razstavi cerkvenih opráv v Rimu papež **Pij IX.** prvo zlato svetinjo in tudi viteški križ reda sv. Silvestra podelili

je v Ljubljani od sv. Jurja, zvezdnemu drevoredu nasproti, št. 32, pred nunsko cerkvijo.

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokočestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovati blagovolili. Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velicim spoštovanjem

L. Zelzer.

Prva razstava v Ptuj.

obsegajoča

(3)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

bode

od 21. septembra do 2. oktobra 1871.

Pridelki obrtnije in rokodelstva se lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh družih vrst pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj do 1. avgusta t. l. — Natanjčne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptuj.